

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 8CoCsp/54/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8119217561
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 11. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Fil'akovský
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8119217561.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Fil'akovského a sudcov JUDr. Branislava Brezu a JUDr. Anny Kovaľovej v spore žalobkyne: U. M., nar. X.X.XXXX, bytom P. O. X., NR., právne zastúpená: JUDr. Igor Šafranko, advokát, so sídlom Sovietskych hrdinov 163/66, Svidník, proti žalovanému: 365. bank, a.s., Dvořákovo nábřeží 4, Bratislava 811 02, IČO: 31 340 890, právne zastúpený: Advokátska kancelária RELEVANS s.r.o., so sídlom Dvořákovo nábřeží 8/A, Bratislava, IČO: 47 232 471, o vydanie bezdôvodného obohatenia a určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Prešov sp.zn. 11Csp254/2019-113 zo dňa 25. septembra 2020, takto jednohlasne

rozhodol:

I. Mení rozsudok vo výroku, ktorým súd zamietol žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia a súvisiaceho výroku o trovách konania tak, že žalovaný je povinný vydať žalobkyni bezdôvodné obohatenie vo výške 61,94 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 61,94 eur od 22.11.2019 do zaplatenia, to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

II. Žalobkyňa má nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania vo vzťahu k žalobe o vydanie bezdôvodného obohatenia v rozsahu 100 %.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že:

„I. Žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia zamietla.

II. Určuje, že zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o úvere Dostupná pôžička č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 22.9.2009 v časti 2 Zmluva o úvere, bod 7 v znení: "zmluvné strany sa dohodli, že všetky spory, ktoré vzniknú z tejto zmluvy, vrátane sporov o jej vznik, platnosť a výklad, budú rozhodované v súlade s rozhodcovskou doložkou uvedenou vo Všeobecných obchodných podmienkach" je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

III. Žalobkyňa má voči žalovanému nárok na náhradu trov konania za konanie o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky v rozsahu 100%.

IV. Žalovaný má voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania za konanie o vydanie bezdôvodného obohatenia v rozsahu 100%."

2. Rozhodnutie právne posúdil okrem iného ustanovením § 52 ods. 1, § 53 ods. 1, ods. 2, ods. 3, ods. 5, § 53a ods. 1, § 100 ods. 1, § 107 ods. 1, ods. 2, § 451 ods. 1, ods. 2, § 456, § 457 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“), § 1 ods. 1, § 2 písm. a), písm. c), písm. d), § 3 ods. 1, ods. 2, § 4 ods. 1, ods. 2, ods. 3 zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy (ďalej len „zákon č. 258/2001 Z.z.“).

3. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobkyňa žalobou z 18.11.2019 sa domáhala vydania bezdôvodného obohatenia vo výške 61,94 eur s úrokmi z omeškania 5 % ročne od 2. dňa po doručení žaloby žalovanému a žiadala tiež určiť neprijateľnú zmluvnú podmienku, ktorá je citovaná vo výroku tohto rozsudku. Žalobu odôvodnila tým, že so žalovaným uzavrela 22.9.2009 zmluvu o spotrebiteľskom úvere, ktorou jej bol poskytnutý úver vo výške 1.000,- eur s úrokovou sadzbou 25 % ročne a mesačnou splátkou 35,62 eur. V zmluve bolo uvedené RPMN vo výške 28,07 % a jeho priemerná hodnota 37,93 %. Žalovanému zaplatila celkovo 1.061,94 eur. Uviedla, že v zmluve absentovali náležitosti podľa § 4 ods. 2 písm. i/, j/, k/ zákona č. 258/2001 Z.z. a preto je úver bezúročný a bez poplatkov s poukazom na § 4 ods. 3 citovaného zákona. Konkretizovala, že v zmluve chýba údaj o výške, počte a termíne splátok istiny, úrokov a poplatkov a že nesprávne je uvedená celková výška nákladov 576,59 eur, keďže tieto správne činili 781,- eur vzhľadom na to, že žalobkyňa mala zaplatiť 50 splátok po 35,62 eur, čo 1.781 eur, takže rozdiel so sumou 1.000,- eur poskytnutého úveru je 781,- eur. Podľa názoru žalobkyne v zmluve je uvedená nižšia výška RPMN ako bola v skutočnosti, tá podľa výpočtu internetovou kalkulačkou činila až 35,30 %. Podobne nesprávna bola v zmluve výška priemernej hodnoty RPMN (37,93 %), keďže pri spotrebiteľských úveroch so zabezpečením za tretí štvrťrok 2009 vo výške 1.500 - 6.500 eur pri splatnosti 5 - 10 rokov bola priemerná hodnota RPMN len 15,05 %. Žalovaný sa teda bezdôvodne obohatil na jej úkor o sumu 61,94 eur. Žalobkyňa v žalobe tvrdila, že o bezdôvodnom obohatení žalovaného sa dozvedela až od Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS a ako dôkaz pripojila o tom jeho prehlásenie z 28.10.2019. Žalobu o neprijateľnú zmluvnú podmienku odôvodnila citáciou rozsudku Krajského súdu v Prešove 19Co/88/2018 zo dňa 4.10.2018, ktorým bol potvrdený rozsudok tohto súdu 24C/182/2015 z 21.2.2018, ktorý už o neprijateľnosti takejto zmluvnej podmienky žalovaného rozhodol. Odvolací súd pritom konštatoval, že už tá skutočnosť, že spotrebiteľovi nie je dané na výber rozhodnúť sa pre spôsob riešenia prípadných sporov z uvedenej úverovej zmluvy spôsobuje jej neprijateľnosť. Poukázala aj na podobný záver vyplývajúci z nálezu Ústavného súdu SR III.ÚS 438/18 zo dňa 11.6.2019.

4. Žalovaný so žalobou nesúhlasil. Ohľadom nároku na bezdôvodné obohatenie vzniesol námietku premlčania pre uplynutie dvojročnej subjektívnej premlčacej doby, pričom spochybnil pravdivosť prehlásenia Združenia HOOS, ale aj uplynutie trojročnej objektívnej premlčacej doby, ktorá uplynula 11.12.2012, keďže poslednú splátku žalobkyňa zaplatila ešte 11.12.2009. Aj pre začiatok plynutia dvojročnej subjektívnej premlčacej doby je potrebné vychádzať z uvedeného dátumu, v tej súvislosti citovala časť odôvodnenia rozhodnutí Krajského súdu v Nitre 25Co/1019/2015 zo dňa 27.7.2016, 7Co/90/2013 zo dňa 13.11.2014, ale aj Krajského súdu v Prešove 21Co/193/2014.

5. Žalovaný poprel aj tvrdenia žalobkyne o nedostatkoch v úverovej zmluve. Jej názor o nesprávnej výške RPMN považoval za nepreukázaný, keďže výpočty internetovej kalkulačky RPMN nie sú hodnoverné a presné, k výpočtu by sa mohla vyjadriť NBS. Citoval pritom závery vyplývajúce z konania 19Csp/108/2018 na Okresnom súde Prešov, ale aj 9Csp/187/2018 a z rozhodnutia Okresného súdu Revúca 8C/203/2015. Navyše žalovaný poukázal na to, že žalobkyňa sama žiadala aj o poistenie schopnosti splácať úver, pričom z textu jej žiadosti, úverovej zmluvy a z OP - bodu 10.1 vyplýva jeho dobrovoľnosť a z bodu 10.3 OP aj to, že poplatok za poistenie bol súčasťou mesačnej splátky úveru. Tá činila 2,62 eur podľa pripojeného Sadzovníka poplatkov. Poukázala preto na § 2 písm. c/ bod 5 zákona č. 258/2001 Z.z., v zmysle ktorého náklady na poistné neboli zahrnuté do celkových nákladov spotrebiteľa a ani do výpočtu RPMN.

6. Žalovaný nesúhlasil ani s tvrdením o nesprávnej výške priemernej hodnoty RPMN, keďže v čase uzavretia úverovej zmluvy neboli ešte dostupné údaje za tretí štvrťrok 2009, z ktorého vychádzala žalobkyňa a teda relevantné boli údaje za druhý štvrťrok 2009 a to skupina úverov do 1.500 eur bez zabezpečenia, keďže v zmysle bodu 7 prílohy č. 1 vyhlášky č. 289/2010 Z.z. zabezpečením úveru sa rozumie len zabezpečenie záložným právom alebo zabezpečovacím prevodom práva. Ohľadom absencie rozdelenia splátky na istinu, úrok a poplatky poukázala na judikatúru Najvyššieho súdu SR a to uznesenia 3Cdo/146/2017 zo dňa 22.2.2018 a 3Co/56/2018 zo dňa 17.4.2018, podľa ktorých toto členenie nie je nutné.

7. K žalobe o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky žalovaný uviedol, že zo zmluvy nevyplýva výlučnosť rozhodcovskej doložky a navyše podľa článku 10.2.2 písm. b/ časti II. VOP klient je oprávnený podať žalobu aj na všeobecnom súde. Navyše žalobkyňa mohla s rozhodcovskou doložkou písomne nesúhlasiť pri uzavretí zmluvy, čo vyplýva z článku 10.2.3 spomínanej časti VOP. Poukázala aj na uznesenie Najvyššieho súdu SR 3Cdo/80/2017 zo dňa 26.7.2018, pričom daný spor sa týkal výlučnej

rozhodcovskej doložky a žalobkyňa mala možnosť označením príslušného políčka vyjadriť nesúhlas s návrhom rozhodcovskej zmluvy, čo nevyužila a z toho súd vyvodil, že prijala návrh rozhodcovskej zmluvy. Žalovaný taktiež uviedol, že zmluva zanikla splatením úveru pred takmer 10 rokmi a preto u žalobkyne ide o zneužitie práva podľa článku 5 C.s.p., ktoré nepožíva právnu ochranu. Akékoľvek finančné nároky z predmetnej úverovej zmluvy sú premlčané a s poukazom na zásadu, že právo patrí bdelym, ktorú je nutné aplikovať aj na spotrebiteľské vzťahy nemožno s takto dlhým časovým odstupom pristúpiť k určeniu neprijateľnej zmluvnej podmienky.

8. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní zistil skutkový stav, podľa ktorého dňa 22.9.2009 uzavreli strany formulárovú zmluvu o úvere dostupná pôžička pod č. XXXXXXXXXXXX, ktorou žalovaný poskytol úver 1.000,- eur s úrokovou sadzbou 25 %. Dohodnutých bolo 50 mesačných splátok po 35,62 eur splatných k 11.dňu v mesiaci. Prvá splátka bola splatná 11.10.2009 a dátum konečnej splatnosti bol stanovený na 11.11.2013. V zmluve je uvedené aj RPMN - 28,07 % a jeho priemerná hodnota 37,93 % a tiež to, že bol dohodnutý základný súbor poistenia. V bode 3 sa uvádza, že právne vzťahy neupravené zmluvou sa riadia okrem iného aj VOP a Obchodnými podmienkami pre úver dostupná pôžička a Sadzovníkom poplatkov. Podľa bodu 5 Zmluvy strany uzavreli aj Dohodu o zrážkach zo mzdy. V bode 7 Zmluvy sa konštatuje, že zmluvné strany sa dohodli, že všetky spory, ktoré vzniknú z tejto zmluvy vrátane sporov o jej vznik, platnosť a výklad budú rozhodované v súlade s rozhodcovskou doložkou uvedenou vo VOP. Zo žiadosti žalobkyne o úver zo dňa 22.9.2009 vyplýva, že žiadala aj o základný súbor poistenia. Podľa článku 4 bodu 4.9 OP pre úver Dostupná pôžička žalovaného, ktoré sú účinné od 1.1.2009 klient podpisom zmluvy o úvere, ak si zvolil poistenie schopnosti splácať úver (základný súbor alebo komplexný súbor) vyjadruje súhlas s poistením podľa článku 10 bodu 10.3 OP. Podľa bodu 10.3 článku 10 OP ak si klient vybral poistenie súhlasí s tým, že zvýšené náklady zo zmluvy o úvere súvisiace s poistením hradí v rámci splátok.

9. Rozhodcovská doložka je bližšie upravená vo VOP žalovaného, ktoré boli aktualizované 3.11.2008 v článku 10. Podľa bodu 10.2.2 banka a klient sa dohodli na rozhodcovskej doložke týkajúcej sa riešenia všetkých sporov, ktoré medzi nimi vzniknú z právnych vzťahov vzniknutých pri poskytovaní služieb bankových produktov vrátane sporov o platnosť vykladá zánik príslušnej zmluvy a to v nasledovnom znení:

a/ pokiaľ bude v príslušnom spore žalobcom banka predloží tento spor na prerokovanie a rozhodnutie rozhodcovskému súdu a to podľa jeho štatútu a rokovacieho poriadku, ktoré sú platné a účinné v čase začatia rozhodcovského konania,

b/ pokiaľ bude v príslušnom spore žalobcom klient, je oprávnený predložiť tento spor na prerokovanie a rozhodnutie rozhodcovskému súdu alebo všeobecnému súdu.

10. Podľa bodu 10.2.3 VOP ak klient najneskôr pri uzavretí zmluvy nedoručí banke písomne oznámenie, že s rozhodcovskou doložkou nesúhlasí má sa za to, že ju prijal. Podľa Sadzovníka poplatkov žalovaného pri dostupnej pôžičke poplatok za základný súbor poistenia pri pôžičke od 400,- do 1.500,- eur je 2,62 eur mesačne.

11. Žalobkyňa z predmetnej úverovej zmluvy zaplatila celkovo 1.091,94 eur, čo vyplýva z výpisu jej úverového účtu a pritom poslednú splátku poukázala 11.12.2009. Združenie pre ochranu občana spotrebiteľa HOOS vydalo písomné prehlásenie, v ktorom sa uvádza, že žalobkyňa 2.9.2019 im predložila príslušnú úverovú zmluvu, kedy bola informovaná, že úver je bezúročný a bez poplatkov a po doručení výpisu z úverového účtu jej bolo oznámené, že u žalovaného došlo k bezdôvodnému obohateniu na jej úkor vo výške 61,94 eur. Žalobkyňa na pojednávaní uviedla, že o bezdôvodnom obohatení žalovaného sa dozvedela v septembri 2019 od Združenia HOOS. Prehlásila, že žiadne VOP jej doručené neboli a že pri uzatváraní zmluvy sa vôbec nerozprávali o poistení súvisiacom s úverom alebo o rozhodcovskej doložke. Žalobkyňa uplatnila nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka.

12. Súd prvej inštancie nesúhlasí s názorom žalobkyne o chýbajúcej povinnej náležitosti zmluvy uvedenej v § 4 ods. 2 písm. i/ citovaného zákona. V zmluve je totiž jasne uvedený počet splátok - 50, výška splátky - 35,62 Eur a splatnosť - 11.deň v mesiaci. Názor o nutnosti členenia splátky na istinu, úrok a poplatky nie je správny, čo uzavrel aj Najvyšší súd SR v mnohých svojich rozhodnutiach. Ide o rozhodnutie 3Cdo/146/2017 z 22.2.2018, 4Cdo/211/2017 z 23.4.2018, 3Cdo/56/2018 zo dňa 17.4.2018, 5Cdo/132/2017 zo dňa 29.10.2018, 4Cdo/187/2017 zo dňa 23.4.2018, 4Cdo/65/2018 zo

dňa 26.9.2018, 2Cdo/235/2017 z 21.12.2018, 3Cdo/45/2018 z 22.11.2018 a 7Cdo/98/2018 z 30.1.2019. Podstatou všetkých týchto rozhodnutí je to, že v zmluvách o spotrebiteľskom úvere nie je nutné uvádzať členenie splátky úveru na istinu a úrok. Spomínané rozhodnutia Najvyššieho súdu SR nepochybne je potrebné považovať už za ustálenú rozhodovaciu činnosť vyššej súdnej autority a preto sú záväzné vzhľadom na princíp právnej istoty zakotvený v článku 2 ods. 2 C.s.p.. Tvrdenie žalobkyne o nesprávnej výške priemernej hodnoty RPMN je taktiež neopodstatnené. Žalobkyňa totiž nesprávne vychádzala zo súhrnných informácií o údajoch o novoposkytnutých spotrebiteľských úveroch veriteľmi za tretí štvrťrok 2009, hoci zmluva bola uzavretá 22.9.2009. Tretí štvrťrok končí až 30.9.2009 a teda logicky banka mohla vychádzať pri zadávaní priemernej hodnoty RPMN, ktoré sa zverejňujú po ukončení príslušného štvrťroka s určitým časovým odstupom len z údajov za druhý štvrťrok 2009. Navyše Ministerstvo financií SR vydalo právnu úpravu o postupe veriteľov pri predkladaní údajov o spotrebiteľskom úvere a to vyhlášku č. 289/2010 Z.z. Obsahuje vysvetlivky na vyplnenie hlásenia o týchto úveroch v prílohe č. 1, v ktorej v bode 7 sa uvádza, že zabezpečením sa rozumie zabezpečenie pohľadávky veriteľa výkonom záložného práva alebo výkonom zabezpečovacieho prevodu práva. V tomto prípade jednoznačne zo zmluvy vyplýva, že takáto forma zabezpečenia pohľadávky dohodnutá nebola. V zmluve je uvedená len dohoda o zrážkach zo mzdy, čo je síce zabezpečovací právny inštitút podľa občianskeho zákonníka, ale rozhodujúce je to, že pri zostavovaní spomínaných súhrnných informácií ohľadom priemernej hodnoty RPMN zo strany Ministerstva financií SR sa takáto dohoda nevzťahuje na údaj o zabezpečení úveru. Preto, ako vyplýva zo súhrnných informácií za druhý štvrťrok 2009, pri spotrebiteľskom úvere do 1.500 eur bez zabezpečenia so splatnosťou od 1 do 5 rokov je priemerná hodnota RPMN 37,93 %, teda presne tak, ako je to uvedené v zmluve.

13. Súd prvej inštancie súhlasil s tým, že v zmluve je uvedená nesprávna výška RPMN (v skutočnosti je vyššia) a nesprávna je aj výška celkových nákladov žalobkyne (v skutočnosti sú vyššie), čo je potrebné hodnotiť v neprospech žalobkyne ako spotrebiteľa a to logicky vedie k záveru ako by tieto údaje v zmluve chýbali. Žalovaný totiž sa bránil tým, že pri výpočte bolo potrebné odpočítať zo splátky úveru poistné vo výške 2,62 eur mesačne. Aj v prípade, ak by bolo pravdivé jeho tvrdenie o tom, že žalobkyňa nemusela uzatvoriť poistenie ako podmienku poskytnutia úveru, mesačná splátka pre výpočet celkových nákladov a RPMN by činila 33 eur. Aj v takom prípade by celkové náklady predstavovali 650 eur a teda boli by vyššie ako suma 576,59 eur uvedená v zmluve ($50 \times 33 = 1.650 - 1.000 = 650$). Podobne aj RPMN podľa internetovej kalkulačky z portálu finančnej osvety a ochrany finančného spotrebiteľa zriadeného Ministerstvom financií SR, do ktorej sa zadáva aj dátum uzavretia zmluvy a teda vychádza sa zo vzorca, ktorý platil v čase uzavretia zmluvy (v tomto prípade v prílohe č. 1 zákona č. 258/2001 Z.z.) RPMN v prípade splatnosti splátky na začiatku obdobia splatnosti by činila 30,59 %, na konci splatnosti by bola 29,03 %, teda stále viac ako bola jeho hodnota uvedená v zmluve. Z toho dôvodu platí fikcia o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru podľa § 4 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z.z. Žalobkyňa mala vrátiť len sumu poskytnutého úveru 1.000,- eur, žalovanému zaplatila 1.061,94 eur a teda žalovanému vzniklo na jej úkor bezdôvodné obohatenie vo výške 61,94 eur ako plnenie bez právneho dôvodu. Keďže však žalovaný vzniesol námietku premlčania súd sa musel s ňou vysporiadať.

14. Súdna prax pri posudzovaní objektívnej premlčacej doby pri obdobných nárokoch nebola jednotná. Súd však zastáva názor, že dôkazné bremeno o úmysle (či už priamom alebo nepriamom) žalovaného bezdôvodne sa obohatiť na úkor žalobkyne bolo na žalobkyňu. Priamy úmysel podľa súdu prakticky ani nie je možné preukázať. O nepriamy úmysel ide, ak žalovaný nechcel priamo sa bezdôvodne obohatiť, ale pre prípad, že k tomu dôjde, bol s tým uzročený. Žalobkyňa však neprodukovala žiadny dôkaz o úmysle žalovaného bezdôvodne sa obohatiť a preto súd musel vychádzať z trojročnej objektívnej premlčacej doby plynúcej od poslednej úhrady žalobkyne, t.j. od 6.7.2010. Uvedený názor je podporený rozhodnutiami Krajského súdu Banská Bystrica 14CO/128/2014, 17Co/968/2013, 13Co/90/2015, 13Co/518/2015, 12Co/117/2016 alebo Krajského súdu Prešov 15Co/207/2015 a Krajského súdu Žilina 9Co/516/2015 a 9Co/267/2016. Z novších rozhodnutí o potrebe aplikácie trojročnej objektívnej premlčacej doby pri takýchto nárokoch možno poukázať na rozsudok Krajského súdu v Trenčíne 17Co/38/2018 zo dňa 24.10.2018 alebo Krajského súdu v Prešove 9Co/166/2018 zo dňa 13.12.2018.

15. Úvaha žalobkyne o úmyselnom zavinení bezdôvodného obohatenia žalovaného postavené len na tom, že žalovaný vykonáva podnikateľskú činnosť pri poskytovaní úverov a má byť uzročený s dôsledkami porušenia príslušných právnych noriem znamená, že aj sudca, ktorého rozhodnutie zmení alebo zruší súd vyššej inštancie pre iné právne posúdenie veci by mala viesť k záveru, že dotýčny sudca úmyselne porušil zákon, čo súd považuje za absurdné. Za zásadné pri posudzovaní,

či u žalovaného došlo k úmyselnému bezdôvodnému obohateniu súd považuje uznesenie Najvyššieho súdu SR 1Cdo/238/2017 zo dňa 18.10.2018. Aj v prejednávanom prípade totiž ide o zmluvu o spotrebiteľskom úvere so záverom o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru a predmetom sporu bolo vydanie bezdôvodného obohatenia predstavujúceho rozdiel medzi úhradami spotrebiteľa a istinou úveru. Krajský súd v Prešove, ktorý vychádzal z 10 ročnej objektívnej premlčacej lehoty podľa Najvyššieho súdu SR rozhodol nesprávne a k uvedenej problematike dovolací súd uviedol nasledovné: „Samotné všeobecné skutočnosti o profesionálnom podnikateľskom postavení nebankových subjektov v oblasti poskytovania úverov a doterajšia súdna prax týkajúca sa ochrany spotrebiteľov v obdobných prípadoch samé o sebe nemôžu bez ďalšie zakladať nepriamy úmysel veriteľa. Ako už bolo vyššie uvedené v predmetnom prípade je nutné dôsledne skúmať vôľovú a vedomostnú zložku zavinenia aplikujúc analógiu podľa trestného práva hmotného pri právnom posúdení formy zavinenia a to s dôrazom na čas konania protiprávneho úkonu resp. získania neoprávneného majetkového prospechu. Pri bezdôvodnom obohatení je preto dôležité zistiť kedy k obohateniu došlo z objektívneho hľadiska a v tom čase preukázať úmysel veriteľa, resp. jeho zavinenie, aby bolo možné jednoznačne posúdiť, či je potrebné aplikovať trojročnú alebo desaťročnú premlčaciu lehotu. Z uvedeného teda zákonite vyplýva, že v prvom rade je potrebné správne právne posúdiť z akého dôvodu došlo k bezdôvodnému obohateniu v zmysle § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Iná situácia nastáva napr. pri bezdôvodnom obohatení bez právneho dôvodu, ako pri bezdôvodnom obohatení z neplatného právneho úkonu z časového hľadiska, kedy k obohateniu reálne došlo. Až po správnom určení okamihu, kedy k obohateniu došlo je možné pristúpiť ku skúmaniu zavinenia veriteľa, pričom dôkazné bremeno zaťažuje žalobcu. Žalobca musí preukázať, že v čase, kedy došlo k obohateniu, mal žalovaný úmysel získať majetkový prospech na jeho úkor. V prípade nepreukázania úmyslu žalovaného (vedomostnej aj vôľovej zložky úmyslu) musí byť aplikovaná všeobecná trojročná objektívna lehota...“ Dovolací súd konštatuje, že právny záver odvolacieho súdu ohľadne toho, že samotný fakt, že nebankový subjekt poskytujúci úver spotrebiteľovi je v postavení profesionálneho podnikateľa vo všeobecnosti bez ďalšieho nemôže zakladať úmysel tohto nebankového subjektu bezdôvodne sa obohatiť na úkor spotrebiteľa. Z uvedeného vyplýva, že právne posúdenie objektívnej premlčacej lehoty súdmi nižších inštancií boli nesprávne“. Tento právny názor dovolacieho súdu je potrebné prijať aj pri spotrebiteľskom úvere poskytovanom bankami. Súd prvej inštancie v tejto súvislosti poukázal aj na článok 2 ods. 2 C.s.p., podľa ktorého právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo.

16. Možno teda uzavrieť, že žalobkyňa žiadnym spôsobom nepreukázala úmysel žalovaného bezdôvodne sa obohatiť prijatím jej úhrad nad istinu úveru a preto námietka premlčania bola vznesená dôvodne. Trojročná premlčacia doba začala plynúť 12.12.2009 (deň po poslednej úhrade) a uplynula 12.12.2012. Žaloba bola podaná dávno po jej uplynutí. Súd prvej inštancie však zastáva názor, že k premlčaciu došlo aj pre uplynutie dvojročnej subjektívnej premlčacej doby.

17. V minulosti sa touto problematikou, ale z hľadiska prípustnosti dovolania spotrebiteľky práve proti rozhodnutiu Krajského súdu v Žiline 7Co/302/2016 zaoberal aj Najvyšší súd SR, ktorý uznesením 3Cdo/169/2017 zo dňa 10.1.2018 dovolanie spotrebiteľky odmietol pre jeho neprípustnosť s tým, že začiatkom plynutia subjektívnej premlčacej doby pri bezdôvodnom obohatení sa Najvyšší súd SR zaoberal v rozhodnutí 1Cdo/67/2011 (ktorého závery sú citované aj v tomto rozsudku). K totožnému právnomu záveru dospel Najvyšší súd SR aj v ďalšom rozhodnutí 8Cdo/163/2018 zo dňa 22.5.2019 a 4Cdo/116/2019. Uznesenie 3Cdo/169/2017 však neskôr zrušil Ústavný súd SR nálezom III.ÚS 43/2020 z 12.5.2020, ale z procesných dôvodov, keďže Najvyšší súd SR nemal podľa Ústavného súdu dovolanie odmietnuť, pretože predmetom rozhodnutí, na ktoré poukázal Najvyšší súd nebol spotrebiteľský spor a teda Najvyšší súd sa oprel o rozhodnutia, ktoré neriešili právnu otázku predostretú sťažovateľkou vzhľadom na spotrebiteľský charakter sporu. Ústavný súd SR teda sa nezaoberal začiatkom plynutia subjektívnej premlčacej doby pri nárokoch spotrebiteľa na vydanie bezdôvodného obohatenia a preto súd aj naďalej trvá na vyššie uvedenom právnom názore, podľa ktorého aj dvojročná premlčacia doba začala v tomto prípade plynúť od 12.12.2009. Z dôvodu premlčania preto žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia zamietol.

18. Pokiaľ ide o žalobu o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky, súd prvej inštancie zastáva názor, že nie je možné časovo neobmedzene podávať v individuálnom spotrebiteľskom takéto žaloby, ktorými sa len umelo vytvárajú spory akým je aj tento. Zmluva bola ukončená splnením dlhu ešte v roku 2009 a

neprichádza do úvahy uplatnenie nejakých peňažných nárokov z nej vyplývajúcich a teda ani uplatnenie rozhodcovskej doložky. Napriek tomu, vzhľadom na už spomínaný princíp právnej istoty, súd musel rešpektovať závery rozhodnutí Najvyššieho súdu SR 6Cdo/127/2017 zo dňa 30.1.2019 a 6Cdo/27/2018 zo dňa 28.3.2019, podľa ktorých zánik záväzku zo spotrebiteľskej zmluvy nemá právny význam, opačný názor by znamenal odňatie možnosti spotrebiteľovi domáhať sa práva na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách žalobou na súde, čo odporuje článku 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj smernici Rady 93/13/EHS z 5.4.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. V prípade žaloby o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky, podľa dovolacieho súdu ide o osobitný druh žaloby spotrebiteľa s cieľom domáhať sa proti porušiteľovi ochrany svojho práva pred neprijateľnými podmienkami na súde, ktorá má podklad v osobitných predpisoch (§ 53 ods. 1, 4, 5, § 53a Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z.). V prípade takejto žaloby preto podľa najvyššieho súdu nie je potrebné tvrdiť a preukazovať naliehavý právny záujem. Cieľom žaloby podľa dovolacieho súdu nie je len to, aby individuálny spotrebiteľ bol chránený pred záväzkom voči nekalej podmienke uvedenej v spotrebiteľskej zmluve, ale obsahom je aj povinnosť dodávateľa nepoužívať ďalej nečestnú zmluvnú podmienku. Účelom žaloby je aj pôsobiť ako „odstrašujúci“ prostriedok voči dodávateľom so zámerom predchádzať nečestným zmluvným podmienkam. Okrem toho právoplatný rozsudok, ktorým súd vo výroku určí neprijateľnosť zmluvnej podmienky, nebude len vnútornou satisfakciou pre spotrebiteľa, ale sa ním zároveň vytvára zákonný predpoklad pre uplatnenie sankcie voči dodávateľovi za to, že porušil svoju zákonnú povinnosť a to v podobe práva spotrebiteľa na primerané finančné zadosťučinenie podľa § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z. Vzhľadom na vyššie uvedený názor Najvyššieho súdu SR s poukazom na princíp právnej istoty sa preto súd zaoberal tým, či skutočne žalovaná zmluvná podmienka je neprijateľná s poukazom na § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Podľa názoru súdu o takúto zmluvnú podmienku v zmysle § 53 ods. 4 písm. r/ Občianskeho zákonníka ide aj vtedy, ak spotrebiteľ nemal možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a všeobecným súdom, nakoľko túto možnosť skôr využil dodávateľ. Z pohľadu spotrebiteľa je totiž rovnocenné, či riešenie jeho sporov prostredníctvom rozhodcovského konania mu vnúti štandardná zmluvná klauzula alebo dodávateľ svojím konaním podaním návrhu na rozhodcovskom súde. Ustanovenie § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka len demonštratívne vymenováva niektoré neprijateľné podmienky a teda charakter neprijateľnej podmienky môžu mať aj iné ustanovenia spôsobujúce značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

19. Podľa dojednanej rozhodcovskej doložky spory mohli byť riešené aj v súdnom konaní, avšak výber jednej z alternatív riešenia sporov spočívala na žalujúcej strane. Ak jedna z alternatív riešenia sporov spočíva na navrhovateľovi, spotrebiteľ podľa nej má možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a všeobecným súdom, ale ak by podľa tejto rozhodcovskej zmluvy začalo rozhodcovské konanie na návrh dodávateľa, spotrebiteľ je nútený podrobiť sa rozhodcovskému konaniu. Práve proti možnosti dodávateľa diktovať svoju vôľu v zmluvnom vzťahu bol vytvorený celý mechanizmus spotrebiteľsko- právnej ochrany pred štandardnými zmluvami.

20. Rozhodcovská zmluva uzatvorená so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie, musí byť aj prejavom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o tom, čo ktorá voľba konkrétne znamená (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 6Mcd0 9/2012). Z rozhodcovskej doložky ani z iných listinných dôkazov žiadne informácie o rozdieloch medzi riešením sporu pred rozhodcovským a všeobecným súdom nevyplývajú. Žalovaný sa svojej zodpovednosti za uzatvorenie neprijateľnej zmluvnej podmienky nemohol zbaviť ani s poukazom na princíp „neznalosť zákona neospravedlňuje“ uplatnením jeho dôsledkov v neprospech žalobcu. Kým rešpektovanie tohto princípu v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa treba vyžadovať v najvyššej možnej miere, jeho uplatnenie v neprospech spotrebiteľa bude prichádzať do úvahy len výnimočne. Platí totiž, že v konkrétnych súvislostiach uvedený princíp ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Preto neinformovanosť spotrebiteľa v tejto oblasti mu nemôže byť na ujmu. Žalovaný ničím právne významným nepreukázal, že žalobkyni poskytol jasné a zrozumiteľné informácie o tom, čo znamená riešenie sporov v rozhodcovskom konaní.

21. Žalovaný si v tomto smere dôkaznú povinnosť nesplnil. Kvalifikačným kritériom pre záver, že nejde o individuálne vyjednanú zmluvnú podmienku je stav, ak zmluvné podmienky boli vopred pripravené a nebolo možné zmeniť ich obsah, čo je aj tento prípad. Ak by dodávateľ inicioval konanie na rozhodcovskom súde, je klauzula neprijateľná, ak nie je alternatíva daná pre spotrebiteľa, aby

rozhodcovské konanie zastavil alebo odsunul. Spotrebiteľ môže svoje práva uplatňovať nie iba v zmysle dojednanej rozhodcovskej zmluvy, ale ak sa tak rozhodne, aj v občianskoprávnom konaní a zmluvná podmienka, ktorá by mu v tom bránila, bude v zmysle citovaného ustanovenia považovaná za neprijateľnú. Pokiaľ ide o tzv. nevýhradnú rozhodcovskú zmluvu možnosť voľby pre spotrebiteľa je len iluzórna, pretože takmer s pravidelnosťou rozhodcovské žaloby podávajú veritelia, čo možno odôvodniť aj rozsahom nárokov plynúcich zo štandardne formulovanej zmluvy. Naopak, ak niektorý spotrebiteľ uplatňuje svoje práva, tak využíva pre neho transparentný všeobecný súd. Akceptovateľnosť rozhodcovského konania v spotrebiteľských veciach je treba zvoliť osobitným vyjednaním a nie nanútením arbitráže spotrebiteľovi. Predkladanie rozhodcovských doložiek spotrebiteľom za stavu, keď nepoznajú pravidlá arbitráže a prirodzene nevenujú dostatočnú pozornosť tejto časti formuláru sa zneužíva k záverom o individuálnom vyjednaní zo strany spotrebiteľov, pričom na tomto nič nemení ani vyhotovenie štandardnej rozhodcovskej zmluvy na samostatnom liste papiera. Zbavenie sa zodpovednosti za nekalú obchodnú prax pri nevhodnom predkladaní zmluvných podmienok argumentáciou, že spotrebiteľ mal byť bdely, súd neprijíma a odsudzuje ho ako konanie hraničiace so zlým úmyslom v zmluvných vzťahoch. Je neakceptovateľné, aby porušovateľ práva presúval zodpovednosť na slabšieho a je vylúčené, aby za týchto okolností súd akceptoval rozhodcovskú zmluvu.

22. V danom prípade rozhodcovská doložka spôsobí, že o právach a právom chránených záujmov rozhodne súkromná osoba, ktorej moc nie je delegovaná žiadnou verejnoprávnou inštitúciou (porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu ČR IV.ÚS 174/02). Dohoda strán o tom, že spor medzi nimi predložia k prejednávaniu a rozhodnutiu súkromným osobám alebo rozhodcovským inštitúciám má o to väčší význam, pretože rozhodca nenachádza právo, ale tvorí, vyjasňuje, urovnáva záväzkový vzťah v zastúpení strán. Jeho moc nie je delegovaná zvrchovanou mocou štátu, ale pochádza od subjektívnej vlastnej moci strán určovať svoj osud. V danom prípade táto vôľa pochádza však len od jednej a to silnejšej zo strán, ktoré spotrebiteľskú zmluvu uzavreli, čo v ich vzťahu spôsobuje značnú nerovnováhu. V porovnaní s ostatnými zmluvnými podmienkami je význam rozhodcovskej doložky osobitný, pretože v prípade sporu súkromná osoba rozhodne o právach a povinnostiach zmluvných strán. Ak rozhodcovská doložka nebola osobitne spotrebiteľom vyjednaná, ale vyplýva zo štandardného textu formulárovej zmluvy, teda zo vzťahu fakticky nerovnovážneho, bez vysvetlenia spotrebiteľovi podstatných rozdielov medzi konaním pred štátnym súdom a rozhodcovským súdom je dôvodné predpokladať, že spotrebiteľ ako slabšia strana sporu si svoj osud v tak závažnej veci akou je prípadný neskorší rozhodcovský proces neuvedomuje. Súd poukazuje na to, že tento právny názor prešiel aj kontrolou ústavnosti (porovnaj uznesenie Ústavného súdu SR III.ÚS 572/2017 zo dňa 12.9.2017). Súd preto považoval za právne dôvodné žalobe o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky vyhovieť.

23. O nároku na náhradu trov konania bolo rozhodnuté podľa § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 C.s.p.. Žalobkyňa uplatnil jednou žalobou dva samostatné nároky. Pri nároku o vydanie bezdôvodného obohatenia bola neúspešná, preto súd priznal nárok na náhradu trov konania voči nej úspešnému žalovanému. Nezistil totiž žiadny dôvod pre aplikáciu § 257 Cs.p., ktorý možno použiť len výnimočne. Žalobkyni totiž bolo známe, že žalovaný vzniesol námietku premlčania tohto nároku, napriek tomu na žalobe zotrvala. V konaní o určenie neprijateľnej zmluvnej podmienky bola zase v celom rozsahu úspešná žalobkyňa a preto súd jej priznal nárok na náhradu trov konania voči neúspešnému žalovanému.

24. Proti výroku I., ktorým súd prvej inštancie žalobu v časti o vydanie bezdôvodného obohatenia zamietol a proti závislému výroku IV., o náhrade trov konania podala včas odvolanie žalobkyňa. Odvolanie odôvodnila nesprávnym skutkovým zistením a nesprávnym právnym posúdením veci, súdom prvej inštancie.

25. Namietala názor súdu prvej inštancie o premlčaní nároku v trojročnej premlčacej dobe a o neakceptovaní desaťročnej premlčacej dobe, pri úmyselnom bezdôvodnom obohatení sa, ktorý oprel súd prvej inštancie o rozhodnutia Krajského súdu Banská Bystrica, rozhodnutia Krajského súdu Prešov, rozhodnutia Krajského súdu Žilina a rozhodnutie Krajského súdu Trenčín. Predovšetkým sa však súd prvej inštancie oprel o uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1Cdo/238/2017, z 18.10.2018. Čo sa týka premlčania nároku v subjektívnej dvojročnej premlčacej dobe, súd prvej inštancie vychádzal zo zistenia, že subjektívna premlčacia doba začala plynúť, po zaplatení poslednej splátky, to je 12.12.2009 (odôvodnenie 57. napadnutého rozsudku, na konci). Z uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1Cdo/238/2017, z 18.10.2018, nevyplývajú závery, že by u

veriteľa poskytujúceho spotrebiteľské úvery, bolo úmyselné bezdôvodné obohacovanie sa na úkor spotrebiteľa, s desaťročnou objektívnou premlčacou dobou, vylúčené. Ak Najvyšší súd v uznesení sp. zn. 1Cdo/238/2017 konštatuje, že na preukázanie úmyslu obchodníka nestačia samotné všeobecné skutočnosti o profesionálnom postavení, tak práve v intenciách záverov uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, je samotným konaním žalovaného dokázaný priamy úmysel, bezdôvodne sa na úkor žalobkyne obohatiť, a to jeho konaním po uzatvorení vadnej zmluvy, prijatím každej jednej splátky, ktorú zaplatila po splatení istiny. Teda nie v čase prípravy a podpisovania zmluvy, keď bezdôvodné obohatenie ešte neexistovalo, ale v čase prijímania jednotlivých splátok, na ktoré žalovaný nemal nárok, aj keď už v štádiu prípravy a podpísania zmluvy si vytvára podmienky na budúce bezdôvodné obohacovanie sa, vytvorením formulárovej zmluvy, obsahujúcej ustanovenia porušujúce spotrebiteľské právo. Najvyšší súd v uznesení sp. zn. 1Cdo/238/2017 poskytuje návod na aplikáciu desaťročnej objektívnej premlčacej doby, pri úmyselnom bezdôvodnom obohacovaní sa veriteľov na úkor spotrebiteľa. Práve s poukazom na § 2 zák. č. 1/1993 Z. z., žalovaný ako profesionál na rozdiel od spotrebiteľky v dobe, keď pripravil formulárovú zmluvu vedel, že ak do zmluvy neuvedie zákonom predpísané náležitosti tak, aby bola zmluva platnou, prípadne aby nebola bezúročnou a bezpoplatkovou, tak aj keď z toho nemusí vyplývať už priamo úmysel bezdôvodne sa obohatiť, vytvoril si žalovaný vedome stav, z ktorého budúce bezdôvodné obohatenie môže vzniknúť, a musel s tým byť uzrozumený. Ak pri posudzovaní úmyslu pri aplikácii desaťročnej objektívnej premlčacej doby je potrebné vychádzať z hmotnoprávnej úpravy trestného práva, tak pri dokazovaní tohto úmyslu je potrebné vychádzať z právnej úpravy a praxe trestného procesu. Priamym dôkazom o úmysle veriteľa bezdôvodne sa obohacovať na úkor spotrebiteľa zo spotrebiteľských úverov by bolo priznanie takého úmyslu, čo však zrejme do úvahy neprichádza. Je preto potrebné vychádzať z právnej úpravy spotrebiteľských úverov z kvalifikácie veriteľa a predovšetkým z jeho konania. Podstata aplikácie desaťročnej premlčacej doby spočíva v tom, že v dobe prijatia nezákonnej platby dodávateľ prijal platbu, o ktorej vedel, že ju získava na úkor spotrebiteľa ako bezdôvodné obohatenie, a to aj v prípade, ak by sa pripustilo, že v dobe uzatvorenia vadnej zmluvy ešte tento úmysel priamo nemusel mať. V každom prípade, prijatím platby tvoriacej bezdôvodné obohatenie, sa úmysel dodávateľa získať bezdôvodné obohatenie prejavil a naplnil jeho konaním, keď prijal a ponechal si platbu, ktorá mu bola vyplatená bez právneho dôvodu. Obchodník, profesionál vedel, že mu bola platba vyplatená v rozpore so zákonom a napriek tomu si platbu ponechal. Chcel platbu prijať a prijal ju, vediac, že je to platba prevyšujúca spotrebiteľovi poskytnutú sumu, a nepatrí mu z dôvodu bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, prípadne z dôvodu neplatnosti úverovej zmluvy. Objektívna desaťročná premlčacia doba, na premlčanie bezdôvodného obohatenia preto začína plynúť prijatím každej takejto nedôvodne prijatej platby od momentu, keď ju veriteľ od spotrebiteľa prijal. Je vylúčené, aby žalovaný, ako profesionál v poskytovaní úverov, nepoznal spotrebiteľské právo a prijímal platby nad spotrebiteľovi poskytnutú sumu pri neplatných úveroch, alebo nad istinu úveru pri bezúročných a bezpoplatkových úveroch a pri neplatných zmluvách.

26. Pre vzťah objektívnej a subjektívnej premlčacej doby je charakteristické, že ich plynutie je komplementárne. To znamená, že okamih, v ktorom mohol oprávnený subjekt uplatniť právo po prvýkrát (tzv. actio nata), sa zásadne definuje momentom subjektívnej vedomosti oprávnenej osoby. Od tohto okamihu začína plynúť dvojiročná premlčacia doba, na uplatnenie práva na súde, ktorá plynie v rámci lehoty objektívnej, a tá začína plynúť, bez ohľadu na vedomosť oprávneného od momentu udalosti, ktorá spôsobuje bezdôvodné obohatenie. Zákon vyžaduje dokonanie stavu vedomia oprávneného, reálnym nadobudnutím vedomostí o definovaných skutočnostiach. Nestačí teda možnosť, či pravdepodobnosť získania tejto vedomosti, oprávnený musí uvedenými vedomosťami reálne disponovať. Vedieť komu žalobkyňa zaplatila, kedy a koľko neznamena, že vie, že platila nedôvodne, že sa veriteľ na jej úkor bezdôvodne obohatil. Zákon na začatie plynutia subjektívnej premlčacej doby nevyžaduje, aby získala len vedomosť o kvantite týchto skutočností, že sa stali, ale aj o ich kvalite, že došlo k porušeniu jej práv a k bezdôvodnému obohacovaniu a že môže podať žalobu. Na začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby je irelevantná vedomosť o tom, že niečo objektívne existuje, podstatná je vedomosť o tom, čo to čo existuje je, poznanie, vedomosť, to je podstata subjektívnej premlčacej doby, a to bez ohľadu na poznanie právnej kvalifikácie právneho vzťahu, ktorý laik, nie právnik spravidla nepozná a ani poznať nepotrebuje a ani nie je potrebné, aby ktokoľvek oprávnenému právnu kvalifikáciu právneho vzťahu vysvetľoval.

27. Ústavný súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 05.12.2018 vydaným vo veci I. ÚS 430/2018 odmietol sťažnosť banky pre jej zjavnú neopodstatnenosť. V tomto rozhodnutí sa Ústavný súd SR stotožnil s názorom okresného a krajského súdu o tom, že subjektívna premlčacia doba na vydanie

bezdôvodného obohatenia začala plynúť spotrebiteľovi od chvíle, keď sa od Združenia na ochranu spotrebiteľov dozvedel o bezdôvodnom obohatení. Ústavný súd SR taktiež akceptoval 10-ročnú premlčaciu dobu na vydanie bezdôvodného obohatenia.

28. Prelomením názoru o objektivizácii začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby je Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 43/2020 z 12.05.2020, ktorým bolo zrušené uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vydané vo veci 3Cdo 169/2017. Z tohto nálezu síce nevyplýva, kedy v danej veci začala plynúť subjektívna premlčacia doba a Ústavný súd ponechal túto otázku na rozhodnutie Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky, ale zrušením uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky Ústavný súd SR jasne vyjadril, že začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby nemohol začať plynúť len podľa objektívneho hľadiska vzniku bezdôvodného obohatenia uskutočnením platby, bez zohľadnenia skutočnej vedomosti oprávneného o rozhodujúcich skutočnostiach, od ktorých začína plynúť subjektívna premlčacia doba, teda od získania vedomosti o tom, že išlo o platbu bez právneho dôvodu.

29. Mylnými sú i závery, podľa ktorých sa žalovaný na úkor žalobkyne neobohatil bezdôvodne úmyselne. Podstata aplikácie 10-ročnej premlčacej doby spočíva v tom, že v dobe prijatia nezákonnej platby dodávateľ prijal platbu, o ktorej vedel, že ju získava na úkor spotrebiteľa ako bezdôvodné obohatenie a to aj v prípade, ak by sa pripustilo, že v dobe uzatvorenia vadnej zmluvy ešte tento úmysel priamo nemusel mať. V každom prípade, prijatím platby tvoriacej bezdôvodné obohatenie sa úmysel dodávateľa získať bezdôvodné obohatenie prejavil a naplnil jeho konaním, keď prijal a ponechal si platbu, ktorá mu bola vyplatená bez právneho dôvodu. Obchodník profesionál vedel, že mu bola platba vyplatená v rozpore so zákonom a napriek tomu si platbu ponechal. Chcel platbu prijať a prijal ju vediac, že je to platba prevyšujúca spotrebiteľovi poskytnutú sumu a nepatrí mu z dôvodu bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, prípadne z dôvodu neplatnosti úverovej zmluvy. Objektívna 10-ročná premlčacia doba na premlčanie bezdôvodného obohatenia preto začína plynúť prijatím každej takejto bezdôvodne prijatej platby od momentu, keď ju veriteľ od spotrebiteľa prijal.

30. Konanie subjektu, ktorý dlhodobo a opakovane poskytuje spotrebiteľské úvery na základe vadných zmlúv sa nedá hodnotiť inak, ako úmyselné konanie vedúce k bezdôvodnému obohacovaniu sa tým, že nedáva svoje zmluvy do súladu so spotrebiteľským právom. Doba, počas ktorej žalovaný poskytuje úvery a ich množstvo vylučujú inú možnosť ako tú, že žalovaný sa na úkor spotrebiteľov obohacuje úmyselne a nejde o náhodné jednorazové nedbanlivostné zlyhanie. Je vylúčené, aby žalovaný ako profesionál v poskytovaní úverov nepoznal spotrebiteľské právo a prijímal platby nad spotrebiteľovi poskytnutú sumu pri neplatných úveroch alebo nad istinu úveru pri bezúročných a bezpoplatkových úveroch a pri neplatných zmluvách. Je to sám veriteľ, kto pripravuje takéto neplatné úverové zmluvy alebo bezúročné a bezpoplatkové úvery.

31. Z dostupnej literatúry nielenže vyplýva absolútna neprípustnosť objektivizácie začatia plynutia subjektívnej premlčacej doby, ale naopak, začína sa presadzovať subjektivizácia objektívnej premlčacej doby, a to tak vo vzťahu k bezdôvodnému obohateniu majúcemu základ v neprijateľnej zmluvnej podmienke, ako aj k bezdôvodnému obohateniu majúcemu svoj základ v absencii obligatórnych náležitostiach spotrebiteľskej úverovej zmluvy. V tejto súvislosti sa poukázalo na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie v spojených veciach C-154/15, C-307/15 a C-308/15 z 21.12.2016, rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-679/2018 z 05.03.2020, rozsudok Súdneho dvora Európskej únie v spojených veciach C-698/18 a C-699/18 z 09.07.2020 a návrhy generálneho advokáta vo veci C-485/19 z 03.09.2020. Vývoj judikatúry Súdneho dvora Európskej únie smeruje k tomu, že v spotrebiteľských právnych veciach nebude pri posudzovaní premlčania bezdôvodného obohatenia z neprijateľnej zmluvnej podmienky a z bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru objektívna premlčacia doba použiteľná vôbec. Navrhol rozsudok v napadnutom rozsahu zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

32. Žalovaný navrhol rozsudok v napadnutej časti ako vecne správny potvrdiť.

33. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 C.s.p.), vzhľadom na včas podané odvolanie, preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ustanovenia § 379 a nasl. C.s.p., bez nariadenia pojednávania (§ 385 C.s.p. a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne je dôvodné.

34. V danom prípade, ako to vyplýva z obsahu spisu, žalobkyňa dňa 22.9.2009 uzatvorila štandardnú formulárovú zmluvu o spotrebiteľskom úvere v súlade s ustanoveniami v tom čase účinného zákona č. 258/2001 Z.z. K nepriznaniu uplatneného nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia došlo v dôsledku uplynutia tak subjektívnej, ako aj objektívnej trojročnej premlčacej doby. S týmto záverom nie je možné sa stotožniť.

35. Čo sa týka práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia, toto podlieha premlčaniu. Pri premlčaní práva na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia je ustanovená kombinovaná premlčacia doba a to subjektívna (§ 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka) a objektívna (§ 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Začiatok subjektívnej i objektívnej premlčacej doby je stanovený odlišne na sebe nezávisle a ich plynutie a skončenie je tiež vzájomne nezávislé. Subjektívna premlčacia doba môže plynúť iba v rámci objektívnej premlčacej doby, ktorú nemôže prekročiť. Subjektívna premlčacia doba je dvojročná a na začatie jej plynutia vždy treba rešpektovať subjektívnu stránku oprávneného týkajúcu sa jeho vedomosti o bezdôvodnom obohatení a vedomosti o tom, kto sa na jeho úkor bezdôvodne obohatil.

36. V súvislosti s posudzovaním behu dvojročnej subjektívnej premlčacej doby je potrebné zdôrazniť, že žalobkyňa vstupovala do zmluvného vzťahu so žalovaným ako so subjektom podnikajúcim v oblasti poskytovania spotrebiteľských úverov v dobrej viere, že žalovaným predložená a vopred pripravená zmluva bude obsahovať všetky náležitosti vyžadované v tom čase účinným zákonom č. 258/2001 Z.z. V čase úhrady poslednej splátky žalobkyňa ako priemerná spotrebiteľka nemohla ani len predpokladať, že žalovanému uhrádzala aj peňažné plnenia, na ktoré mu zákonný nárok nevznikol. V reálnom živote totiž bežný spotrebiteľ má vedomosť len o tom, že uzatvoril zmluvu o úvere s veriteľom a že na účet veriteľa má splácať jednotlivé splátky podľa zmluvy.

37. Začiatok subjektívnej premlčacej doby je viazaný na skutočnú vedomosť oprávneného o tom, že došlo k bezdôvodnému obohateniu a o osobe, ktorá sa na jeho úkor obohatila.

38. Slová „keď sa oprávnený dozvie“, je potrebné vykladať v tom zmysle, že oprávnená osoba musí nadobudnúť vedomosť o skutočnostiach uvedených v ustanovení § 107 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Nie je možné len predpokladať, že by oprávnená osoba mohla skutkové okolnosti vedieť alebo že by sa o tom mohla dozvedieť alebo mala dozvedieť, ak by vynaložila potrebnú starostlivosť.

39. V prejednávanej veci je nepochybné, že žalobkyňa o uzavretí zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ako aj o povinnostiach zo zmluvy vyplývajúcich mala vedomosť. Samotná vedomosť o týchto skutočnostiach sama o sebe neznamená aj skutočnú vedomosť spotrebiteľa o tom, že vzniklo bezdôvodné obohatenie. Na to, aby bezdôvodné obohatenie vzniklo, je potrebné, aby sa uplatnila fikcia bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru a na jej uplatnenie je zase potrebné, aby boli splnené presne špecifikované predpoklady vyplývajúce zo zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy. Na to, aby sa spotrebiteľ skutočne dozvedel o bezdôvodnom obohatení, musel by skutočne vedieť, že na ním uzatvorenú zmluvu o úvere sa vzťahuje fikcia bezúročnosti a bezpoplatkovosti vyplývajúca zo zákona. O vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného sa žalobkyňa podľa vlastného vyjadrenia dozvedela od Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, pričom k tomuto svojmu vyjadreniu predložila aj prehlásenie tohto združenia zo dňa 28.10.2019. V tomto prehlásení združenie informovalo žalobkyňu o vzniku bezdôvodného obohatenia na strane veriteľa vo výške 61,94 eur, pričom jej odporučilo obrátiť sa ohľadom právnych služieb na advokáta. Následne dňa 6.11.2019 žalobkyňa splnomocnila svojim zastupovaním JUDr. Igora Šafranka, ktorý vo veci podal žalobu. Bližšie uvedená časová postupnosť jednotlivých krokov žalobkyne súvisiaca s jej snahou získať vedomosť o vzniku bezdôvodného obohatenia na strane žalovaného nasvedčuje tomu, že žalobkyňa ešte pred návštevou Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS vedomosť o vzniku bezdôvodného obohatenia nemala. Správnym preto nie je záver súdu prvej inštancie, že subjektívna dvojročná premlčacia doba začala plynúť dňa 12.12.2009, teda v momente, kedy žalobkyňa zaplatila poslednú splátku úveru. Pri subjektívnej premlčacej lehote je potrebné konštatovať, že žalobkyňa sa dozvedela okolnosti, že vlastne došlo k bezdôvodnému obohateniu na strane žalovaného až na základe návštevy Združenia na ochranu spotrebiteľa HOOS dňa 28.10.2019. Nároky uplatňované žalobkyňou v tomto konaní teda nemôžu byť premlčané.

40. Správnym nie je ani tvrdenie o nemožnosti aplikácie 10-ročnej objektívnej premlčacej doby vyplývajúcej z ust. § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Žalovaný ako banka má dlhodobo v predmete svojej činnosti poskytovanie úverov, a teda jeho povinnosťou bolo poznať a dodržiavať právne predpisy vzťahujúce sa na poskytovanie úverov. V čase uzatvorenia zmluvy zákon č. 258/2001 Z.z. v ust. § 4 ods. 2 upravoval náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere. S neuvedením niektorých spájal sankciu v podobe bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. Žalobkyňa v podanej žalobe poukázala na to, že uzatvorená zmluva neobsahuje náležitosti vyplývajúce z ust. § 4 ods. 2 písm. i), písm. j) a písm. k) zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy o úvere. Súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že úver je bezúročný a bez poplatkov z dôvodu nesprávne uvedenej RPMN a nesprávnej výšky celkových nákladov žalobkyne (v skutočnosti sú vyššie), čo je potrebné hodnotiť v neprospech žalobkyne ako spotrebiteľa a to logicky vedie k záveru ako by tieto údaje v zmluve chýbali. Žalovaný totiž sa bránil tým, že pri výpočte bolo potrebné odpočítať zo splátky úveru poistné vo výške 2,62 eur mesačne. Aj v prípade, ak by bolo pravdivé jeho tvrdenie o tom, že žalobkyňa nemusela uzatvoriť poistenie ako podmienku poskytnutia úveru, mesačná splátka pre výpočet celkových nákladov a RPMN by činila 33 eur. Aj v takom prípade by celkové náklady predstavovali 650 eur a teda boli by vyššie ako suma 576,59 eur uvedená v zmluve ($50 \times 33 = 1.650 - 1.000 = 650$). Podobne aj RPMN podľa internetovej kalkulačky z portálu finančnej osvety a ochrany finančného spotrebiteľa zriadeného Ministerstvom financií SR, do ktorej sa zadáva aj dátum uzavretia zmluvy a teda vychádza sa zo vzorca, ktorý platil v čase uzavretia zmluvy (v tomto prípade v prílohe č. 1 zákona č. 258/2001 Z.z.) RPMN v prípade splatnosti splátky na začiatku obdobia splatnosti by činila 30,59 %, na konci splatnosti by bola 29,03 %, teda stále viac ako bola jeho hodnota uvedená v zmluve. Z toho dôvodu platí fikcia o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru podľa § 4 ods. 3 zákona č. 258/2001 Z.z..

41. Ak tieto zákonom vyžadované osobitné náležitosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere dodržané neboli, žalovaný sa svojej zodpovednosti za uzatvorenie takejto zmluvy nemôže zbaviť ani poukazom na princíp „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje), uplatnením jeho dôsledkov v neprospech žalobkyne. Rešpektovanie tohto princípu v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa treba vyžadovať v najvyššej možnej miere. Ak žalovaný ako subjekt dlhodobo pôsobiaci na finančnom trhu, ktorého predmetom činnosti je poskytovanie úverov v rozpore so zákonom nedodrží predpísané náležitosti zmluvy spôsobujúce, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, jeho konanie nemožno hodnotiť inak ako konanie zamerané na získanie bezdôvodného obohatenia plnením bez právneho dôvodu, minimálne s nepriamym úmyslom získať majetkový prospech. Je skutočne veľmi ťažko uveriť, aby žalovaný ako banka nemal vedomosť o tom, čo môže spôsobiť uzavretím zmluvy bez uvedenia týchto náležitostí a pre prípad, že sa tak stane, že s tým nebol uzrozumený. Záver o potrebe aplikácie trojročnej premlčacej doby upravenej v ust. § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka začínajúcej plynúť odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu, je nesprávny a priamo odporujúci rozsudku Súdneho dvora Európskej únie zo dňa 22.04.2021 vo veci C-485/19.

42. Súdny dvor Európskej únie vo veci C-485/19 vyslovil, že zásada efektivity sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že na žalobu podanú spotrebiteľom o vrátenie súm neoprávnenne zaplatených v rámci plnenia zmluvy o úvere na základe nekalých podmienok v zmysle Smernice Rady 93/13/EHS z 05. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, alebo na základe podmienok, ktoré sú v rozpore s požiadavkami Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23.04.2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení Smernice Rady 87/102/EHS sa vzťahuje trojročná premlčacia lehota, ktorá začína plynúť odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu.

43. Súdny dvor EÚ v tomto rozhodnutí pripomenul, že podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora v prípade neexistencie pravidiel únie v danej oblasti prináleží vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu, aby na základe zásady procesnej autonómie upravil procesné podmienky týkajúce sa žalôb určených na zaručenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva únie, avšak pod podmienkou, že nie sú menej výhodné ako procesné podmienky, ktoré upravujú podobné situácie podľa vnútroštátneho práva (zásada ekvivalencie) a nevedú k praktickému znemožneniu alebo nadmernému sťaženiu výkonu práv priznaných právom únie (zásada efektivity).

44. Pokiaľ ide konkrétne o zásadu efektivity, o ktorú ako jedinú ide v prejednávanej veci, z judikatúry Súdneho dvora EÚ vyplýva, že každý prípad, v ktorom je nastolená otázka, či vnútroštátne procesné ustanovenie vedie k nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práva únie, sa musí skúmať s prihliadnutím na postavenie tohto ustanovenia v celom konaní, jeho priebeh a jeho osobitosti na

jednotlivých vnútroštátnych súdoch. Z tohto hľadiska je v prípade potreby potrebné zohľadniť zásady, ktoré sú základom vnútroštátneho súdneho systému, ako sú napr. ochrana práva na obranu, zásada právnej istoty a požiadavka na riadny priebeh konania.

45. Súdny dvor tiež spresnil, že povinnosť členských štátov zabezpečiť efektivitu práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva únie, zahŕňa, osobitne pokiaľ ide o práva vyplývajúce zo Smernice 93/13, požiadavku účinnej súdnej ochrany zakotvenú tiež v článku 47 Charty, ktorá osobitne platí pre procesné podmienky žalôb založených na takýchto právach.

46. S prihliadnutím na tieto skutočnosti je potrebné preskúmať, či vnútroštátne pravidlo premlčania, aké je uvedené v bode 50 tohto rozsudku, možno považovať za zlučiteľné so zásadou efektivity, pričom toto preskúmanie sa musí týkať nielen dĺžky lehoty, o ktorú ide vo veci samej, ale aj podmienok jej uplatnenia, vrátane právnej skutočnosti zvolenej pre začatie jej plynutia.

47. V prvom rade, pokiaľ ide o námietku premlčacej lehoty voči žalobám podaným spotrebiteľmi na uplatnenie práv, ktoré im vyplývajú z práva únie, je potrebné uviesť, že takéto pravidlo nie je samo o sebe v rozpore so zásadou efektivity, pokiaľ jeho uplatnenie v praxi neznemožňuje alebo nadmerne nesťažuje výkon práv priznaných osobitne Smernicami 93/13 a 2008/48.

48. Súdny dvor EÚ už totiž uznal, že ochrana spotrebiteľa nie je absolútna a že stanovenie primeraných lehôt na podanie žalôb pod hrozbou preklúzie v záujme právnej istoty je zlučiteľné s právom únie.

49. Konkrétnejšie Súdny dvor EÚ už rozhodol, že článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 Smernice 93/13 nebránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá stanovuje, že žaloba o určenie neplatnosti nekalej podmienky uvedenej v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom sa nepremlčuje a zároveň uplatňuje premlčaciu lehotu na žalobu o uplatnenie reštitučných účinkov tohto určenia, pričom musia byť dodržané zásady ekvivalencie a efektivity.

50. V druhom rade pokiaľ ide o stanovenú dĺžku skúmanej premlčacej lehoty, ktorá je v tomto prípade 3 roky, Súdny dvor EÚ rozhodol, že pokiaľ je táto lehota stanovená a vopred známa, zdá sa, že lehota v takomto rozsahu je v zásade dostatočná na to, aby dotknutému spotrebiteľovi umožnila pripraviť a podať účinný prostriedok nápravy, takže táto dĺžka sama o sebe nie je nezlučiteľná so zásadou efektivity.

51. Pokiaľ však ide v treťom rade o stanovený začiatok plynutia skúmanej premlčacej lehoty, za okolností o aké ide vo veci samej, existuje nezanedbateľné riziko, že dotknutý spotrebiteľ sa počas stanovenej lehoty nebude dovolávať práv, ktoré mu priznáva právo únie, v dôsledku čoho by sa ocitol v situácii, že by tieto práva nemohol uplatniť.

52. Z informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom, a to najmä v rámci jeho prvej otázky totiž vyplýva, že trojročná lehota stanovená v § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka začína plynúť odo dňa, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu, pričom k premlčaniu dôjde aj vtedy, keď spotrebiteľ nie je sám schopný posúdiť, či je zmluvná podmienka nekalá, alebo keď nevedel o nekalej povahe predmetnej zmluvnej podmienky.

53. V tejto súvislosti je potrebné zohľadniť znevýhodnené postavenie, v ktorom sa spotrebiteľia nachádzajú voči predajcom alebo dodávateľom, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti a skutočnosť, že je možné, že spotrebiteľia nevedia o svojich právach vyplývajúcich zo Smernice 93/13 alebo zo Smernice 2008/48, prípadne že nepoznajú ich rozsah.

54. Ako pritom v podstate uviedol generálny advokát v bodoch 71 až 73 svojich návrhov, zmluvy o úvere, akou je zmluva, o akú ide vo veci samej, sa vo všeobecnosti plnia počas dlhého obdobia, a preto, ak je udalosťou, na základe ktorej začína plynúť trojročná premlčacia lehota, akákoľvek platba uskutočnená dlžníkom, čo musí overiť vnútroštátny súd, nemožno vylúčiť, že prinajmenšom pre časť uskutočnených platieb môže dôjsť k uplynutiu premlčacej lehoty ešte predtým, než sa skončí platnosť zmluvy, takže takýto režim premlčania môže spotrebiteľom systematicky odopierať možnosť domáhať sa vrátenia platieb uskutočnených na základe zmluvných podmienok, ktoré sú v rozpore s uvedenými smernicami.

55. Preto je potrebné dospieť k záveru, že procesné podmienky, o aké ide vo veci samej, tým, že vyžadujú od spotrebiteľa, aby podal žalobu v lehote do 3 rokov od dátumu, keď došlo k bezdôvodnému obohateniu, pričom k tomuto obohateniu môže dôjsť počas plnenia dlhodobej zmluvy, sú takej povahy, že môžu nadmerne sťažovať výkon práv, ktoré mu priznáva Smernica 93/13 alebo Smernica 2008/48, a teda že tieto podmienky sú v rozpore so zásadou efektivity.

56. Okrem toho ako uviedol generálny advokát v bodoch 87 a 89 svojich návrhov, úmysel predajcu alebo dodávateľa, ktorý využil zmluvnú podmienku považovanú za nekalú, nemá vo vzťahu k právam spotrebiteľov vyplývajúcim z ustanovení Smernice 93/13 žiadny význam, a to isté platí aj pokiaľ ide o článok 10 ods. 2 Smernice 2008/48. Preto spotrebiteľ nemôže mať na účely uplatnenia svojich práv vyplývajúcich z týchto ustanovení povinnosť preukazovať úmyselnú povahu konania príslušného predajcu alebo dodávateľa. Z toho vyplýva, že možnosť predĺžiť trojročnú premlčaciu lehotu pod podmienkou, že spotrebiteľ preukáže úmysel predajcu alebo dodávateľa, ako je stanovená v § 107 ods. 2 Občianskeho zákonníka, nemôže vyvrátiť konštatovanie uvedené v predchádzajúcom bode tohto rozsudku.

57. Čo sa týka subjektívnej premlčacej doby, aj judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky sa prikláňa ku skutočnej, teda nielen predpokladanej vedomosti oprávnenej osoby o všetkých skutkových okolnostiach odôvodňujúcich záver, že došlo k bezdôvodnému obohateniu na jej úkor a kto toto bezdôvodné obohatenie získal. Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení zo dňa 05.12.2018 č.k. I. ÚS 430/2018-17 bez akýchkoľvek pochybností podporil úvahy odvolacieho súdu o tom, že žalobkyňa vo veci 22Co 53/2017 Krajského súdu v Prešove, ktorého rozhodnutie bolo predmetom ústavnej sťažnosti, sa o bezdôvodnom obohatení dozvedela od Združenia na ochranu spotrebiteľa HOOS, ktoré túto skutočnosť písomne potvrdilo dňa 08.08.2016. Vo veci 22Co 53/2017 Krajský súd v Prešove uvažoval so začiatkom plynutia subjektívnej premlčacej doby na vydanie bezdôvodného obohatenia od momentu konzultácie a poučenia daného žalobkyni v danej veci Združením na ochranu spotrebiteľa a takéto úvahy odvolacieho súdu považoval za ústavne konformné aj ústavný súd, nakoľko sťažnosť podaná žalovanou v tejto veci odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

58. Pokiaľ ide o desaťročnú objektívnu premlčaciu dobu na vydanie bezdôvodného obohatenia, ktorú možno aplikovať v prípade, ak bezdôvodné obohatenie bolo získané úmyselne, z rozhodnutia Najvyššieho súdu SR vydaného vo veci 1Cdo 238/2017 dňa 18.10.2018 záver o nemožnosti aplikácie desaťročnej objektívnej premlčacej doby nevyplýva. V tomto rozhodnutí Najvyšší súd SR konštatuje, že samotné všeobecné skutočnosti o profesionálnom podnikateľskom postavení subjektov v oblasti poskytovania úverov a doterajšia súdna prax týkajúca sa ochrany spotrebiteľov v obdobných prípadoch, same o sebe nemôžu bez ďalšieho zakladať nepriamy úmysel veriteľa. Je nutné dôsledne skúmať vôľovú a vedomostnú zložku zavinenia aplikujúc analógiu podľa trestného práva hmotného pri právnom posúdení formy zavinenia, a to s dôrazom na čas konania protiprávneho úkonu, resp. získania neoprávneného majetkového prospechu. Pri bezdôvodnom obohatení je preto dôležité zistiť, kedy k obohateniu došlo z objektívneho hľadiska a v tom čase preukázať úmysel veriteľa, resp. jeho zavinenie, aby bolo možné jednoznačne posúdiť, či je potrebné aplikovať trojročnú alebo desaťročnú premlčaciu dobu. Z uvedeného teda zákonite vyplýva, že v prvom rade je potrebné správne právne posúdiť, z akého dôvodu došlo k bezdôvodnému obohateniu v zmysle ustanovenia § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Iná situácia nastáva napr. pri bezdôvodnom obohatení bez právneho dôvodu ako pri bezdôvodnom obohatení z neplatného právneho úkonu z časového hľadiska, kedy k obohateniu reálne došlo. Až po správnom určení okamihu, kedy k obohateniu došlo, je možné pristúpiť ku skúmaniu zavinenia veriteľa, pričom dôkazné bremeno zaťažuje žalobcu. Žalobca musí preukázať, že v čase, kedy došlo k obohateniu, mal žalovaný úmysel získať majetkový prospech na jeho úkor. V prípade nepreukázania úmyslu žalovaného (vedomostnej aj vôľovej zložky úmyslu) musí byť aplikovaná všeobecná trojročná objektívna lehota.

59. Z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vydaného vo veci 1Cdo 238/2017 vyplýva, že je to práve spotrebiteľ, ktorý by mal dokázať poskytovateľovi úveru vedomostnú a vôľovú zložku úmyselného konania osôb za neho konajúcich. Môže ísť najmä o vedomosť na strane konateľov, či spoločníkov poskytovateľa alebo obchodných zástupcov. V prípade priameho úmyslu má spotrebiteľ preukázať, že poskytovateľ vedel o porušení jeho práva a že chcel sa takto na úkor spotrebiteľa obohatiť. Na aplikovanie 10-ročnej premlčacej doby postačuje aj nepriamy úmysel, no pri tomto zavinení spotrebiteľ má náročnú úlohu dokázať, že poskytovateľ vedel o porušení pravidiel financovania a že pre

tento prípad bol uzročený s tým, že sa na úkor spotrebiteľa obohacuje. Obzvlášť problematický je stav, ako v prejednávanej veci, keď žalobkyňa sama nemala vedomosť o existencii nesprávneho postupu poskytovateľa úveru.

60. Obdobnou problematikou sa zaoberal Súdny dvor Európskej únie vo svojom rozsudku zo dňa 18.12.2014 vo veci C-449/13. Podľa tohto rozsudku, ustanovenia Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení Smernice Rady 87/102/EHS sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej dôkazné bremeno nesplnenia povinností upravených v článkoch 5 a 8 Smernice 2008/48 zaťažuje spotrebiteľa. Išlo pritom o prípad francúzskych súdov, ktoré sa zaoberali dokazovaním porušenia pravidiel o preverovaní bonity spotrebiteľa.

61. V predmetnom spore je oproti vyššie uvedenému prípadu omnoho náročnejšie dokazovať poskytovateľovi úveru jeho vedomosť a uzročenie o porušovaní pravidiel týkajúcich sa poskytnutia úveru. Spotrebiteľ má možnosť len poukázať na fakty, ku ktorým došlo a nie dokazovať vedomostnú a vôľovú zložku konania poskytovateľa úveru.

62. V prejednávanej veci žalovaný poskytol žalobkyni finančné prostriedky vo výške 1000,- eur na základe Zmluvy o úvere dostupná pôžička zo dňa 22.9.2009 uzatvorenej medzi účastníkmi konania. Žalobkyňa zaplatila sumu 1061,94 eur splátkami sumu 73,94 eur a úverom č. XXXXXXXXXX zo dňa 10.12.2009, ktorý jej poskytol žalovaný. Žaloba bola doručená súdu prvej inštancie dňa 18.11.2019 a teda objektívna desaťročná premlčacia doba neuplynula.

63. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok vo výroku, ktorým súd žalobu o vydanie bezdôvodného obohatenia zamietol a s ním súvisiaceho výroku o trovách konania postupom podľa ustanovenia § 388 C.s.p. tak, že žalovaného zaviazal na vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 61,94 eur.

64. Podľa ust. § 517 ods. 1, ods. 2 Občianskeho zákonníka, dlžník, ktorý svoj dlh riadne a včas nesplní, je v omeškaní. Ak ho nesplní ani v dodatočnej primeranej lehote poskytnutej mu veriteľom, má veriteľ právo od zmluvy odstúpiť; ak ide o deliteľné plnenie, môže sa odstúpenie veriteľa za týchto podmienok týkať aj len jednotlivých plnení. Ak ide o omeškanie s plnením peňažného dlhu, má veriteľ právo požadovať od dlžníka popri plnení úroky z omeškania, ak nie je podľa tohto zákona povinný platiť poplatok z omeškania; výšku úrokov z omeškania a poplatku z omeškania ustanovuje vykonávací predpis.

65. Aktuálna sadzba zákonných úrokov z omeškania pre občianskoprávne vzťahy je stanovená podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Občianskeho zákonníka vo výške 5 % ročne (ako základná úroková sadzba Európskej centrálnej banky zvýšená o 5 percentuálnych bodov).

66. Žalobkyňa si uplatnila úroky z omeškania od druhého dňa po dni doručenia žaloby žalovanému. Žalovanému bola dňa 21.11.2019 doručená žaloba, preto súd žalobkyni priznal úrok z omeškania vo výške 5 % ročne od 22.11.2019 do zaplatenia.

67. Podľa ustanovenia § 255 odsek 1 C.s.p., súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Podľa odseku 2, ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

68. O trovách odvolacieho konania rozhodol v zmysle § 396 odsek 1, odsek 2 C.s.p. v spojení s § 255 odsek 1 C.s.p. tak, že úspešná žalobkyňa má nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania vo vzťahu k žalobe o vydanie bezdôvodného obohatenia v rozsahu 100 %.

69. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 C.s.p.).

Dovolaťel musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 odsek 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 odsek 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).